

POSTANOWIENIE

Dnia 8 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa D. N.

przeciwko Szkole Podstawowej nr [...]

o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę i przywrócenie do pracy,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 8 października 2024 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Krośnie z dnia 18 stycznia 2023 r., sygn. akt IV Pa 23/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

Sąd Okręgowy w Krośnie, wyrokiem z dnia 18 stycznia 2023 r., oddalił apelację D. N. od wyroku Sądu Rejonowego w Sanoku z dnia 5 maja 2022 r., oddalającego jej powództwo o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy o pracę i przywrócenie do pracy.

W sprawie ustalono, że powódka w dniu 1 września 2018 r. została mianowana na stanowisko nauczyciela „O” Szkoły Podstawowej. Z powodu zmiany

organizacyjnej, w postaci braku utworzenia oddziału przedszkolnego w roku szkolnym 2021/2022, powódce została zaproponowana zmiana w postaci objęcia stanowiska wychowawcy świetlicy, na którą nie wyraziła zgody. Powódka posiadała kwalifikacje do pracy na tym stanowisku, a pracę taką wykonywała przez ostatnie trzy lata, w pełnym wymiarze czasu pracy. W trakcie zatrudnienia powódka nie przyjęła skierowanej w marcu 2020 r. propozycji przejścia na stanowisko nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej w związku z chorobą innej nauczycielki. W dniu 28 maja 2021 r. zostało powódce wręczone wypowiedzenie.

W ocenie Sądu Okręgowego, nie ma jednego stanowiska nauczyciela, są one różne. Dlatego też nauczyciel musi posiadać kwalifikacje wymagane do zajmowania stanowiska (art. 10 ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela, jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., poz. 986), skoro można przenieść go na inne stanowisko (art. 18 Karty Nauczyciela). Brak oddziału przedszkolnego z powodu braku naboru jest zmianą organizacyjną, o której mowa w art. 20 ust. 1 pkt. 2 Karty Nauczyciela. Sąd Okręgowy podkreślił, że wybór powódki do zwolnienia nie był ani dowolny, ani dyskryminujący, bowiem zmiany organizacyjne powodujące zmniejszenie liczby oddziałów w szkole uprawniają dyrektora do rozwiązania stosunków pracy z nauczycielami, których te przesłanki dotyczą.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik powódki, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, wyrażające się w pytaniu: „Czy szkoła podstawowa prowadząca oddział przedszkolny jest inną placówką przedszkolną pracującą z grupami dzieci 6-letnich w rozumieniu art. 42 ust. 3 pkt 2 tabeli ustawy Karta Nauczyciela?”

Jednocześnie skarżąca wskazała na zarejestrowane Sądzie Najwyższym pytanie prawne (i idącą za tym ewentualną nieważność postępowania), obejmujące zagadnienie „Czy udział w składzie sądu okręgowego sędziego sądu rejonowego delegowanego przez Ministra Sprawiedliwości, w trybie art. 77 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, do pełnienia obowiązków sędziego w sądzie okręgowym - jest sprzeczny z przepisami prawa i prowadzi do nieważności postępowania w rozumieniu art. 379 pkt. 4 k.p.c.?” (III CZP 16/23).

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o wydanie postanowienia w przedmiocie odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że Sąd Najwyższy, postanowieniem z dnia 29 listopada 2023 r. odroczył rozpoznanie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania do czasu zakończenia sprawy III CZP 16/23. Jednakże - w związku z ogłoszeniem upadłości pozwanego, Sąd Najwyższy, postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2024 r., zwrócił akta sprawy do Sądu Okręgowego, celem rozważenia podjęcia związanych z tym stosownych czynności. W tej sytuacji nie doszło do podjęcia uchwały. Niemniej odpowiedzi na zadane pytanie udzielił Sąd Najwyższy w innej sprawie, w wyroku z dnia 19 grudnia 2023 r. (II CSKP 2186/22, LEX nr 3648305). Prowadzone przez Sąd rozważania doprowadziły do konkluzji, zgodnie z którą delegowanie sędziego do orzekania w sądzie wyższej instancji przez Ministra Sprawiedliwości na podstawie art. 77 § 1 pkt 1 u.s.p. nie oznacza jeszcze, że wyrok z udziałem takiego sędziego jest dotknięty nieważnością w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Jest to więc sąd ustanowiony na podstawie ustawy, mimo braku podania do publicznej wiadomości przez Ministra Sprawiedliwości kryteriów, którymi kieruje się przy delegacjach oraz mimo braku określenia przyczyn, z powodu których może odwołać sędziego z delegacji. W takim jednak przypadku należy ocenić, czy te braki miały w danych okolicznościach wpływ na dochowanie przez konkretnych sędziów delegowanych wymogów niezawisłości i bezstronności. Jeżeli w odniesieniu do konkretnego sędziego delegowanego braki te miały wpływ na niedochowanie przez niego przymiotów niezawisłości i bezstronności, wówczas wyrok wydany z udziałem takiego sędziego jest dotknięty nieważnością w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Jednak skarżący takich argumentów nie przedstawił, co w tym wypadku powinno mieć miejsce.

W dalszej kolejności należy wskazać, że zgodnie z art. 20 ust. 1 pkt 2 Karty Nauczyciela dyrektor szkoły w razie częściowej likwidacji szkoły albo w razie zmian organizacyjnych powodujących zmniejszenie liczby oddziałów w szkole lub zmian planu nauczania uniemożliwiających dalsze zatrudnianie nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć rozwiązuje z nim stosunek pracy lub, na wniosek nauczyciela, przenosi go w stan nieczynny. Nauczyciel zatrudniony na podstawie mianowania może wyrazić zgodę na ograniczenie zatrudnienia w trybie określonym w art. 22 ust. 2. Z kolei w myśl art. 22 ust. 2 powołanej ustawy zasada ograniczenia zatrudnienia nauczyciela zatrudnionego na podstawie mianowania do wymiaru nie niższego niż 1/2 obowiązkowego wymiaru zajęć i proporcjonalnego zmniejszenia wynagrodzenia może być - za zgodą nauczyciela - stosowana również w wypadku, gdy z przyczyn, o których mowa w art. 20 ust. 1 KN, nie ma możliwości zatrudnienia nauczyciela w pełnym wymiarze zajęć oraz nie istnieją warunki do uzupełnienia tygodniowego obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych w innej szkole.

Jak wynika jednoznacznie z ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie przez Sąd pierwszej instancji i w pełni zaaprobowanych przez Sąd drugiej instancji, które mają wiążący charakter w postępowaniu kasacyjnym (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), dyrektor pozwanej przed dokonaniem w stosunku do skarżącej wypowiedzenia nauczycielskiego stosunku pracy nie dysponował ilością godzin nauczania przedmiotów mieszczących się w zakresie kwalifikacji posiadanych przez skarżącą (nauczyciel oddziału przedszkolnego, nauczający dzieci 6-letnie), która umożliwiałaby dalsze jego zatrudnienie.

Przepisy Karty Nauczyciela używają pojęcia „stanowisko” w różnych znaczeniach. W najszerszym tego słowa rozumieniu powołana ustawa posługuje się tym pojęciem dla oznaczenia stanowiska nauczyciela w ogólności (np. art. 9 ust. 1), w nieco węższym w odniesieniu do podstawy zatrudnienia (art. 11 i art. 14). Nie jest jednak prawidłowa interpretacja tego pojęcia zakładająca, że „stanowisko” to stanowisko nauczyciela o określonych kwalifikacjach (np. nauczyciel biologii) bądź odpowiedni dla niego stopień awansu zawodowego. Stanowisko pracy nauczyciela należy bowiem interpretować zgodnie z art. 42 Karty Nauczyciela. Przepis ten dotyczy tygodniowego wymiaru zajęć, który odnosi do poszczególnych

stanowisk pracy. W przepisie tym wyróżnia się stanowiska nauczycielskie w różnych typach (rodzajach) szkół, np. nauczyciele przedszkoli, szkół podstawowych, kolegiów nauczycielskich, praktycznej nauki zawodu, wychowawcy w świetlicach i internatach itp. O tym, jakie stanowisko zajmuje nauczyciel, nie decyduje więc przedmiot, którego naucza ani stopień awansu zawodowego, ale adekwatny do jego stanowiska tygodniowy wymiar zajęć (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 lipca 1998 r., I PKN 217/98, OSNAPIUS 1999 nr 15, poz. 479, z dnia 5 lutego 2002 r., I PKN 849/00, OSNP-wkł. 2002 Nr 18, poz. 5, z dnia 25 stycznia 2007 r., I PK 195/06 (OSNP 2008 nr 5-6, poz. 62); z dnia 3 grudnia 2009 r., II PK 104/09, LEX nr 558293; z dnia 16 lipca 2013 r., II PK 334/12, LEX nr 1353437; z dnia 23 maja 2013 r., III PK 57/12, LEX nr 1555635 i z dnia 20 lutego 2014 r., III PK 71/13, OSNP 2015 nr 8, poz. 108).

Uwzględniając taką właśnie wykładnię pojęcia stanowiska nauczycielskiego i w pełni ją akceptując, Sąd Najwyższy zauważa, że do ewentualnego zatrudnienia skarżącej na stanowisku wychowawcy świetlicy szkolnej mogłoby dojść jedynie na podstawie art. 18 ust. 1 Karty Nauczyciela, który stanowi, że nauczyciel zatrudniony na podstawie mianowania może być przeniesiony na własną prośbę lub z urzędu za jego zgodą na inne stanowisko w tej samej lub innej szkole, w tej samej lub innej miejscowości, na takie same lub inne stanowisko. Uwaga ta dotyczy również nauczyciela nauczania wczesnoszkolnego). Taki mechanizm (przeniesienie powódki za jej zgodą na stanowisko wychowawcy świetlicy szkolnej) był też stosowany w poprzednich latach.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach orzekł z mocy art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ał]

